

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind", i Paludan-Müller, Fr.: *Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind*, udg. af CARL S. PETERSEN , 1909, s. 370. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-paludanm03-shoot-idm140319424962960.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind

Side 161 Linje 2:

Et Værelse paa Fredensborg Slot] fra Begyndelsen af 50-erne havde P.-M. Sommerophold i Fredensborg (sml. Fred. Lange Side 188-89).

Side 161 Linje 4:

Musa] de ni Muser er i græsk-romersk Mytologi Gudinder for Kunst og Videnskab; de er Digternes Beskytterinder og paakaldes af dem.

Side 161 Linje 8:

Kalanus] det foran Side 49-157 trykte Arbejde af P.-M.

Side 161 Linje 26-29:

Rester af Fortids Liv og Daad . . . Gurre, Nakkehoved, Asserbo ... Søborg, Esromkloster] det forekommer mærkeligt at finde *Nakkehoved* anbragt blandt Minder om Fortids Liv og Daad, ti til det Nakkehoved, som ligger mellem Gilleleje og Hornbæk, og som er det, man uvilkaarligt nærmest tænker paa, vides ingen Fortidsbegivenhed (det være sig historisk eller sagnagtig) at være knyttet. Derimod ligger der et andet Nakkehoved ovre ved Rørvig, og dør "ligger en større Banke, »Borrebanken«, hvorpaa der efter Sagnet har staaet en Borg, og der er truffet Murlevninger i Grunden" (Traps Danmark, 3dje Udg., II 507). Skulde det være dette Nakkehoved, P.-M. tænker paa?

Side 161 Linje 35 - Side 162 Linje 1:

Traf ei du her da paa en sjelden Aand, | Hvis Vingeslag din egen Aand har hævet] den Mand, der her sigtes til, er uden Tvivl (sml. Fr. Lange Side 190) Emil Frederik Vilhelm *Warburg*, f. 1817, cand. theol. 1840, Adjunkt ved den videnskabelige Realskole i Aarhus 1843, residerende Capellan for Asminderød, Grønholdt og Fredensborg 1851, Sognepræst ved Sct. Nikolaj Kirke i Svendborg 1859, d. 1886; sammen med Cl. Funch og J. Røtgind Udgever af en i sin Tid meget benyttet "Dansk Læsebog for de lavere Klasser" (udkom første Gang 1847 d.v.s. 1846). Om ham handler P.-M.'s Digt: "*Til Minde om Emil Warburg (som Capelian paa Fredensborg)*" [Poetiske Skrifter III (1879) 328-32], der skildrer ham under en Gudstjeneste i Laveskov ved Sletten:

Der stod han midt i Kredsen, tynd som Sivet,
Et Rør, men fyldt af Aandens Kraft han stod,
Med Blik, som Kjærlighedens Glands oplived,
Med Panden lysende af Troens Mod.
Et Skridt paa Græsset traadte han tilbage,
I Tankens Fylde hæved sig hans Bryst,
Og nu med Ild han saaes tilorde tage,
Og Alles Blik og Sind til sig at drage
Ved Talen, holdt med klar og stærkbetonet Røst.

Og hvorom talte han da her til Folket,
Der lyttende ham omgav som et Chor,
Og Hjertets Ærefrygt ved Stilhed tolked,
Ved Blik, hvori sig speilede hans Ord:
371 Om Himlens Haab til dem, der Førstegrøden
Af Jordens korte Sommerpragt nu saae,
Om Salighed til dem, der kjendte Nøden,
Om evigt Liv til dem, hvis Maal er Døden,
Om Naadens Kald til dem, der Straffen bærer paa.

Men af saa fuld en Vished her han talte,
At Troens Rigdom i hans egen Aand
Sin Herlighed, som i et Gjenskin, malte
Paa dem, der lod sig lede ved hans Haand.
Fra Jordan ind i Himlen han dem førte,
Og det Usynlige blev synligt her:
I mangt et Aasyn Naaden sig afslørte,
I mangt et Suk et evigt Liv sig rørte,
I mangt et Øie saligt Haab kom Savnet nær.

Og Talens dybe Indtryk han bevared
Ved Sprogets Alvor, uden Konst og Pynt.
Man følte, at han havde selv erfaret,

Hvad her for Andre blev med Kraft forkyndt.
Det var den Tro, der Prøve havde staaet,
Hvormed saa stærkt han rørte Sind og Hu;
Det var den Korsets Vei, han havde gaaet,
Det var den Frelsens Trøst, han havde faaet,
Det var hans eget Liv, hvorom han vidned nu.

Thi ei som Lærer blot, og endnu mindre
Som Taler, men som Vidne her han stod,
Og frembar Skatten af sit eget Indre,
Og i sit Hjertes Dyb dem skue lod.
Ham selv var dette Jordliv et forklaret,
Thi kun i Korsets Lys han Verden saae;
Ham selv Barmhjertighed var vederfaret,
Og i sit Vidnesbyrd han Ord ei spared,
At ogsaa Deel i den hans Brødre maatte faae.

Da med en Bøn derom han Talen endte,
Og i en Lovsang gav sin Længsel fri,
Hans Tro i Menighedens Hjerter brændte,
Og Psalmesangen høit de stemmed i.
Dens Toner sig mod Løvet's Kroner hæved,
Mod Himlens Blaa, mod Paradisets Kyst,
Og som et fælles Offer opad svæved
Den Sang, hvori Naturens Stemme bæved,
Med Høitidstonerne fra Menneskenes Bryst.

Side 162 Linje 6-7:

Det var til muntre Scener du mig Jtendrog, | Til lyse Skikkelser, til Skjemt og Latter] "»Kalanus« var sluttet i Foraaret 1853, og Paludan-Müller fortæller selv i Prologen til »Ahasverus« - men om det er sandt eller kun en poetisk Fiktion, véd jeg ikke - at hans Hjerte nu drev ham til at anslaa lysere og muntre Streng" (Frederik Lange, Side 191).

Side 162 Linje 16:

du vist Dagen mindes] Koleraen udbrød i København den 12te Juni 1853 og varede i 14 Uger (til 1ste Oktober); af Byens ca. 130,000 Indbyggere døde de 4737 af Koleraen.

Side 163 Linje 21:

Anafhema] (græsk) "Forbandelse".
372

Side 163 Linje 42:

Chimboraso] Bjærg i den sydamerikanske Republik Ecuador, i tidligere Tid anset for Jordens højeste Bjærg.

Side 164 Linje 2:

Nero] romersk Kejser, 68 e. Kr.

Side 164 Linje 5:

Louis-Quatorze] Ludvig den 14de, Konge i Frankrig 1643-1715.

Side 164 Linje 28-30:

Hundrede Poeter | Greb fat den gamle Karl ved Kjoleskjødet, | For ham i Digtertjenesten at tage] som ovf. Side 365 nævnt, har "Den evige Jøde" utallige Gange været benyttet til digterisk Fremstilling, Allerede *Goethe* beskæftigede sig (1775) med Sagnet, men hans Behandling af det blev kun et Fragment. Af andre tyske Digtere har f. Ex. *Nicolaus Lenau* ("Ahaswer, der ewige Jude, ein Gedicht", 1833 og 1839) og *Robert Hamerling* ("Ahaswer in Rom", 1865) digtet om ham. Af franske Digteres Behandling er *Eugène Sue's* ("Le juif errant", 10 Bd., 1844-45) vel mest bekendt. Af amerikanske Digtere har *Henry W. Longfellow* (1882) skrevet om ham. Kunstnere som *Wilhelm von Kaulbach* (1874) og *Gustave Doré* (1883) har malet og tegnet Scener af hans Liv. - I dansk Litteratur udkom *B. S. Ingemanns* Digt "Blade af Jerusalems Skomagere Lommebog" 1833 og *H. C. Andersens* Digt "Ahasverus" 1848; *C. Hostrup* indførte ham 1844 som komisk

Person i sin Komædie "Gjenboerne". [Tysk Digtning om ham finder man litteraturhistorisk gennemgaaet hos Johann Prost: *Die Sage vom ewigen Juden in der neueren deutschen Literatur*, Leipzig 1905.]

Side 165 Linje 8:

et Hyl] nu: *et Mylr* eller *Mylder*, se Anm. til 2det Binds Side 10 Linje 21.

Side 165 Linje 16:

Antichristen] *Antikrist* (græsk: "Modkrist" d.v.s. Kristi Modstander) er den kristne Kirkes Betegnelse for en Person, i hvem Hadet til Kristus tænkes at have naaet sin højeste Udvikling. Hans Fremtræden er (sml. 1 Joh. 2, 18) et Varsel om Verdens Undergang og Kristi Genkomst. Før han træder op, gaar en Tid, hvor al Tro paa Gud er forsvundet hos Menneskehedens Flertal, og hvor Usædeligheden hersker i sine mest tøjlesløse Former. I Antikristens Person samles al Verdens Ugudelighed. Han staar Kristus imod, som Djævelen staar Gud imod, og ved Djævlens Kraft gør han falske Tegn og Undere og vil frelse Menneskeheden ved dens egen Kraft, altsaa gøre Kristi Frelsergærning overflødig; men naar Antikristens Magt er paa sit Højdepunkt, kommer Kristus igen, "fortærer ham med sin Munds Aande" (2 Thess. 2, 8) og opretter sit 1000-aarige Rige (Joh. Aabenb. 20, 2-6). [Paa forskellige Tider i Kirkens Historie har man troet, at nu var Antikristen kommen Saaledes antog Forfatteren af Johannes' Aabenbaring Kejser Nero for Antikristen; i Middelalderen saa de forskellige kirkelige Retninger, som optraadte som Opposition mod Romerkirken, Antikristen i Paven, og denne Opfattelse deltes senere af Luther; i Begyndelsen af det 19de Aarh. mente Grundtvig, at Napoleon den Store vilde blive Antikristen.]

Side 165 Linje 19:

sig Folket troer caput] d.v.s. færdig, "fløjten"; nærmere forklaret i Anm. til 1ste Binds Side 7 Linje 6.

Side 168 Linje 34:

nu dobbelt dyre Guld] dyr staar her i den gamle, nu udenfor Poesi forsvundne Betydning: "*dyrebar*", der er alm. f. Ex. i de gamle danske Folkeviser.

Side 168 Linje 42:

Vid] her i den gamle, nu forsvundne Betydning: "Forstand" (sml. Anm. til 2det Binds Side 216 Linje 8) - Side 170 Linje 35 staar det i den nuvæ. Betydning.

Side 168 Linje 43:

Kjød er Hø] Esaias 40, 6.

Side 171 Linje 25:

Magi] (græsk) "Hexeri".

Side 171 Linje 44:

Her af Matthæus skrevet staaer] Matth. 24, 29-36.

Side 171 Linje 46:

Hvad med Sanct Lukas sammenholdt] Luk. 21, 25-36.
373

Side 172 Linje 22:

raade Runen] det gamle nordiske Ord *Rune* betyder "Løndom, Hemmelighed"; *raade Runer* = gætte Gaader.

Side 173 Linje 15:

Stahøi] almindeligere er vistnok Formerne *Staahej* og *Stohej*.

Side 175 Linje 26:

Rhetorik] (græsk) "Talekunst, Veltalenhedslære".

Side 175 Linje 26:

Dialectik] (græsk) her omtrent = Disputerkunst.

Side 175 Linje 43:

Proselyter vil den gjøre] hverve Trosfæller (*Proselyt* er et græsk Ord).

Side 175 Linje 46:

Vi steg paa Bjergets Tinde] sml. Jesu Ord i Matth. 24, 15-16: "Naar I da see Ødelæggelsens Vederstyggelighed, om hvilken Propheten Daniel haver talet, at staae paa det hellige Sted; (hvo som det læser, give Agt derpaa!) da flye paa Biergene, hvo som er i Judæa".

Side 179 Linje 32:

Commune naufragium dulce] ofte citeret latinsk Talemaade, af ukendt Oprindelse; hetyder: "Fælles Skibbrud er sødt".

Side 182 Linje 2:

Harm] her i den ældre Betydning: *Sorg, Smerte*, se Anm. til 1ste' Binds Side 89 Linje 38.

Side 183 Linje 9:

gav mig Handsel] d.v.s. undte mig deres Søgning, handlede med mig; det gamle nordiske Ord *Handsel*, der opr. betød: Løfte givet ved Haandslag, bruges nu mest om de første Penge, som en Handlende faar efter at have aabnet sit Udsalg, men anvendes ogsaa ofte, i alt Fald i Ømaalene, blot = Handel (saaledes igen Side 186 Linje 31).

Side 185 Linje 3:

Der, Venus, brast dit gyldne Bælte] *Venus* er dels det latinske Navn paa Kærlighedsgudinden i den græsk-romerske Mytologi, dels paa Aftenstjærnen, den klareste Stjerne paa vor Himmel; her er Kærlighedsgudindens *Bælte* (om det se Anm. til 1ste Binds Side 229 Linje 34) overført til Aftenstjærnen.

Side 188 Linje 20-25]:

Antikristens Undergerninger er de modsatte af Kristus': Kristus forvandlede *Vand til Vin* (Joh. 2, 1-11).

Side 189 Linje 36:

Die Weltgeschichte ist das Weltgericht] d.v.s. Verdenshistorien er Verdens Domstol; Citat af *Schillers* Digt "Resignation" (1786); hyppigt anvendt; stod f. Ex. som Motto paa K. W. Rottecks (1840) meget udbredte *Weltgeschichte*, og citeres ikke saa sjældent herhjemme i de liberale Blade i Fyrreerne, f. Ex. i Fædrelandet 1849 No. 208 (Anm. af "Adam Homo").

Side 189 Linje 42-44]:

"»Det er en Overgang« sagde Ræven, da de flaaede den", anføres som Talemaade i Matthias Moths (1719) store haandskrevne danske Ordbog.

Side 190 Linje 17:

Heroer] (græsk) Helte af halv guddommelig, halv menneskelig Oprindelse, som paa Grund af deres Fortjenester nød guddommelige Æresbevisninger efter Døden.

Side 191 Linje 5:

Mester Urian] *Urian* var et af Middelalderens Navne paa Djævlen og brugtes i det hele om en Person, hvis Navn man ikke vil nævne (sml. "en vis Mand" = Fanden), senere blot = "*Personen*" [og særligt om en latterlig, enfoldig Person: Djævlen gik i Tidens Løb i Digtningen'over til at blive en komisk Figur ("den dumme Djævel"); sml. Wessel ("Stella"): "Hun gik. Hr. Urian gik ikke. | Han vidste sig saa vel at skikke, | At ham tillodes af hans Skat | At blive fra Qvarteer den Nat"; Bagesen 1786 ("Kallundborgs Krønike"): "... en sort Krabat [d.v.s. en Skolediscipel] ... | Kom, henrykt i Qvintilian, | Og rendte paa Herr Urian [d.v.s. den hængte Tyv]"; Grundtvig 1818 (Oversættelsen af Saxo): [Der har skjult sig en Mand i Hamlets Seng.] "Amlet hoppede og sprang frem og tilbage i Sengen, for at mærke, om der skulde ligge Noget skjult der under, og da han fornåm der var en Klump under Fødderne, tog han en Jern-Søger og jog derigennem. Nu maatte Herr Urian for en Dag, og da Amlet havde faaet ham slaaet ihjel, skar han ham i Stykker . . ."]

Side 191 Linje 35:

Trophæ] der menes den i Linje 16 nævnte ³⁷⁴*Æresstøtte* (Ordet betyder egl.: Krigsbytte: Vaaben, Faner o. s. v., der tilfalder Sejrherren som Sejrstegn).

Side 194 Linje 2:

Kobold] "Bjergtroid" (særlig om en Bjergtroid af drillende Væsen [Laaneord gennem Tysk fra Græsk]); sml. Oehlenschläger 1802 ("Set. Hansaftenspir): ". . . Biergets Aand . . . Han hedder Kobolt, og er hvid Og er bekjendt fra gammel Tid".

Side 197 Linje 9:

vækker Abraham Børn af Stenene] Matth. 3, 9: "Mener ikke at ville sige ved Eder selv: vi have Abraham til Fader; thi jeg siger Eder, at Gud kan opvække Abraham Børn af disse Stene".

Side 198 Linje 7:

perplex] (latin) "raadvild, forbløffet".

Side 198 Linje 8:

Dei gratia Rex] (latin) "Konge af Guds Naade", fra det 15de Aarh. Tillæg til enevældige Kongers Titel (med Udtrykket forbandtes Forestillingen om Kongemagten som en guddommelig og ikke menneskelig Institution).

Side 201 Linje 33:

Id] gammelt nordisk Ord, der dels betyder "Gærning", dels "Stræben".

Side 201 Linje 38:

Bene] er en gammel Flertalsform, der ikke er ualm. i ældre Dansk [sml. Anders Sørensen Vedels Oversættelse af Saxo (1575): "Her ligger begraaffuen den Kempe saa sterck, | Hos Være bro sees disse Steene: | Vnder oben Himmel paa vildene Marck, | Der huiles den Herris Beene"], optoges af Oehlenschläger, der med Forkærlighed brugte ældre Sprogformer (ofte under Indflydelse fra Vedels Sprog), og efter ham af andre Digtere for Rimets eller Versets Skyld [sml. Oehlenschläger 1823 ("Der er et yndigt Land"): "Der sad i fordums Tid | De harniskklædte Kæmper, | Udhvilede fra Strid; | Saa drog de frem til Fjenders Meen, | Nu hvile deres Bene | Bag Høiens Bautasteen"].

Side 203 Linje 21:

Dictator] her omtrent == Statholder; *Dictator* kaldtes i Oldtidens Rom den Mand, der i Tider, som var farefulde for Staten, blev valgt til at styre Staten med uindskrænket Magt.

Side 203 Linje 22-23:

Procurator Provincice] Romernes Betegnelse for Provinssatholdere, Landshøvdinge.

Side 203 Linje 46:

forgjettet] glemt, se Anm. til 1ste Binds Side 45 Linje 30.

Side 204 Linje 9-10:

I landsforviist var vorden, | At her, saa langt fra Rom, I kom i Jorden] om Pilatus' senere Skæbne vides det, at han efter 10 Aars Regering (26-36 e. Kr.) af Samaritanerne blev anklaget hos den romerske Statholder over Syrien Vitellius for Vilkaarligheder og Grusomheder og af denne sendt til Rom for at forsvare sig. Efter nogle Beretninger skal han være blevet halshugget under Kejser Nero, efter andre Beretninger derimod *forvist til Vienne i Syd-Frankrig*, hvor han skal have begaaet Selvmord. [Ogsaa om Pilatus eksisterer der en vidt udbredt Folkebog, der paa Dansk haves fra 1663 under Titlen: "En kort Beskrivelse om Pilati Fødsel, Herkomst, Lefnet oc Endeligt, disligest om Jesu Christi u-skyldige Død oc Pijne."]

Side 205 Linje 39:

Zions hellige By] Jerusalem; *Zion* er Navn paa den højeste af de Høje, hvorpaa Jerusalem er bygget, og paa hvilken Davids Borg laa.

Side 209 Linje 16:

da i Døden først jeg vaktet o. s. v.] om denne "Mellemtilstand i de Dødes Rige" inden Kristi Genkomst, hvormed P.-M. ogsaa havde beskæftiget sig i nogle af Almas Sonetter i "Adam Homo" (nærvær. Udgaves 2det Bind Side 493 Linje 1 - Side 494 Linje 10) bør efterlæses Martensens Dogmatik (Udg. 1849, Side 546-54). "Spørge vi - siger Martensen - hvorledes vi efter de Vink, som Aabenbaringen giver os, skulle tænke os Beskaffenheden af hiint Rige, saa betegner det Nye Testamente det som *Hades* (Luc. 16, 23), herved

mindende om den gammeltestamentlige Forestilling om Scheol, om Skyggernes Rige. De Hedengangne betegnes i det Nye Testamente 375 kun som Sjæle, som Aander (I Pet. 3, 19, 20); de ere afførte deres Legemlighed, ere udtraadte af den fyldige, den dagklare Virkeligheds hele Sammenhæng og forvente den nye fuldkomne Legemlighed, med hvilken de skulle overlædes. Den hiinsidige Tilstand maa derfor tænkes som den directe Modsætning til den nærværende. I Sammenligning med den nærværende Tilstand maae de Hedengangne siges at befinde sig i en hvilende Tilstand, en Passivitets Tilstand, at være i den Nat, "i hvilken Ingen kan arbeide (Joh. 9,4). Deres Rige er ikke et Gjerningernes og Bedrifternes Rige, thi de udvortes Betingelser, under hvilke Gjerninger og Bedrifter kunne udføres, ere ikke tilstede. Ikke destomindre leve de et dybt aandeligt Liv; thi de Dødes Rige er Inderlighedens Rige, det stille Selvbesindelsens og Selvfordybelsens Rige, et *Erindringens* Rige i den fuldeste Betydning af Ordet, i den Betydning, at Sjælen her gaaer ind i sit eget Indre, gaaer tilbage til det, som er Livets Grund, til Altilværelsens sande Indre. Og just herpaa beroer denne Tilstands purgatoriske Betydning. Medens Mennesket i den nærværende Verden befinder sig i et Udvorteshedens Rige, hvor han under den timelige Adspredelse, under den verdslige Travlhed og Tummel kan undfly Selverkjendelsen, saa indtræder det Modsatte i hiint Rige. Det Slør, som denne Sandseverden med sin brogede, uafladeligt bevægede Mangfoldighed, beroligende og formildende udbreder over Livets strengere Alvor, men som ogsaa saa ofte maa tjene Mennesket til at skjule, hvad han ikke vil see - dette Sandselighedens Slør brister for Mennesket i Døden, og Sjælen befinder sig i de rene Væsenheders Rige. Verdenslivets mangfoldige Røster, som i den jordiske Tilværelse have lydt sammen med Evighedens, forstumme, den hellige Røst lyder nu alene, uden at dæmpes af den verdslige Tummel, og derfor er de Dødes Rige et Dommens Rige. "Det er Menneskene beskikket eengang at døe og derefter Dommen." (Joh. Aab. 14, 13). Langtfra, at den menneskelige Psyche her skulde drikke af Letrie, maa der meget mere siges, at dens *Gjæringer følge* den (Joh. Aab. 14, 13), at dens Livsmomenter, som ere forbigangne og spredte i Tidens Strøm, her opstaae tilbagesamlende i Erindringens absolutte Nærværelse, en Erindring, der maa tænkes at forholde sig til den timelige Bevidsthed, som Poesiens sande Visioner forholde sig til Endelighedens Prosa, en Vision, der baade kan oprinde til Glæde og til Forfærdelse, fordi den er Bevidsthedens egen dybeste Sandhed, og derfor ikke blot kan være saliggjørende Sandhed, men ogsaa dømmende og fordømmende Sandhed. Men idet de Hedengangne saaledes efterfølges af deres Gjæringer, leve og røres de ikke blot i det Salighedens eller Usalighedens Element, som de selv have beredet og udvirket i Timeligheden, men vedblive tillige at optage og at forarbejde et nyt Bevidsthedsindhold, idet de vedblive aandeligt at bestemme sig selv i Forhold til de nye Manifestationer af den guddommelige Villie, som her træde dem imøde, og saaledes udvikle sig til den sidste, den yderste Dom."

Side 206 Linje 41:

der ligger Lag] Vigtighed, Vægt.

Side 206 Linje 42:

pro og contra] (latin) "for og imod".

Side 206 Linje 43:

Pulje] (fransk) kaldes i Kortspil den Indsats, hvorom man spiller.

Side 208 Linje 17:

hans Syn] nu: *Synet af ham*, se Anm. til 1ste Binds Side 119 Linje 18.

Side 210 Linje 18:

Harm] den ældre Form for Harme, se Anm. til 1ste Binds Side 74 Linje 17.

Side 211 Linje 14:

bryder Staven] Udtrykket er forklaret i Anm. til 1ste Binds Side 197 Linje 25.

Side 212 Linje 6-7:

Da jeg optaget blev i Kirkens Skjød, | Marie Segquier jeg døbtes] *da jeg optaget blev i Kirkens Skjød* d.v.s. i Kirken bares frem til Daaben. - *Marie Louise Segquier* var eneste Datter af Pierre Segquier, Marquis d'O & de Sorel, en Fætter til Frankrigs Kansler; hun blev født ca. 1626, til Gudmoder havde hun Marie de Gonzague (senere Dronning af Polen) 376 og gennem hende kom hun i Forbindelse med Angelica Arnauld, Abbedisse i Nonneklostret Port-Royal ved Paris, Hovedsædet for Jansenismen (en reformatorisk Bevægelse indenfor Romerkirken). Allerede som Barn var Marie Segquier i Besiddelse af et stærkt religiøst Følelsesliv, hendes højeste Ønske var at blive Nonne, og da dette ikke tillodes hende, overtalte hun en ung Slægtning til at tage en Plads for hende i et Kloster. Ganske ung blev hun gift med Louis-Charles d'Albert, Hertug af Luines, Stor-Falkmester af Frankrig (deres førstfødte døde i August 1645 "i en ung Alder"). De byggede sig et lille Slot (Vaumurier) paa Port-Royals Grund, men foreløbig maatte Hertuginen deltage i det selskabelige Liv i Paris,

hun brugte alle Slags behændige Paafund for at slippe udenom, hvilket ikke altid lykkedes hende "trods den rørende Iver hun viste". Hendes Mands hovmodige pragtelsken de Slægt førsøgte mere end én Gang at stikle paa hendes kristelige Ydmyghed, men hun lod sig ikke paavirke deraf og sagde "paa sin elskelige Maade, at hun meget gjerne vilde have ønsket, at hendes Taburet kunde blive solgt, og at hun med Fornøjelse vilde staa op i Dronningens Nærværelse, naar der var saa mange Stakler, der ikke havde noget at sidde paa." Ægteparret fik 8 Børn; da hun gik i det Svangerskab, som kostede hende Livet, var det, "som om det religiøse Liv modnedes hos hende med dobbelt Hast". Hun læste Kirkefædrene, især Augustin og Cyprian, og hun tog det Løfte af sin Mand, at de herefter vilde leve i et rent aandeligt Ægteskab. Den 13de September 1651 døde hun, efter at have født Tvillinger til Verden, med de Ord [sml. Side 213 Linie 27] af Augustin paa Læben: "*O! elske evigt, o! aldrig dø, o! leve altid*". Tvillingerne døde en Maaned efter Moderen og blev nedlagte i samme Grav. Efter hendes Død giftede Hertugen sig igen med Anne de Rohan, med hvem han havde 7 Børn, og efter hendes Død med Marguerite d'Aligre, med hvem han ingen Børn havde. (Moreri, *Le grand Dictionnaire historique*, I (1759), Side 276-77; Herm. Reuchlin, *Geschichte von Port-Royal*, I (1839), Side 565-66; C. A. Sainte-Beuve, *Port-Royal*, 3. éd., II (1867), Side 311-13; - som det ses af Efterskriften til "Sex Digte, 3. Udgave, 1872", er det Reuchlins Bog, der er P.-M.'s Kilde.)

Side 214 Linje 45:

Vesperklokke] Aftenklokke (latin *vesper* = Aften).

Side 216 Linje 8:

Rad i Rad] Række efter Række; om denne Brug af *i* se Anm. til 2det Binds Side 201 Linje 36.

Side 217 Linje 23:

Finis] (latin) "Ende, Slutning".